

ZAKON O TRGOVINI

I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim Zakonom uređuje se: obavljanje i uvjeti za obavljanje trgovine i trgovinskih usluga, zaštita potrošača, narušavanje konkurencije, mjere privremenog ograničenja tržišta, nadzor, kao i druga pitanja od značaja za obavljanje trgovine na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija BiH).

Član 2.

Pod trgovinom u smislu ovog Zakona smatraju se kupovina i prodaja robe i obavljanje trgovinskih usluga.

Trgovcem se smatraju pravna i fizička lica koja se bave trgovinom na osnovu registracije, odnosno odobrenja nadležnog organa.

Odredbe ovog Zakona, kojima se uređuju prava i obaveze za trgovca, odgovarajuće se primjenjuju i na:

- pravna i fizička lica registrirana za obavljanje djelatnosti proizvodnje i obavljanja usluga kada svoje proizvode i usluge prodaju na tržištu,
- fizička lica koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom kada svoje poljoprivredne proizvode prodaju na tržištu i
- fizička lica koja na osnovu ugovora sa trgovcem obavljaju za trgovca trgovinu na malo izvan prodavnice.

Član 3.

Trgovina se obavlja slobodno, pod jednakim uvjetima za sve trgovce u skladu sa zakonom, dobrim poslovnim običajima, načelima lojalne konkurencije i trgovačkim pravilima, odnosno uzansama.

Roba koja se stavlja u promet mora biti u skladu sa standardima, tehničkim normativima i kvalitativnim normama propisanim i priznatim kao uvjet za njihovo stavljanje u promet i/ili upotrebu na tržištu Bosne i Hercegovine.

Cijena robe koja se stavlja u promet iskazuje se u domaćoj valuti.

Član 4.

Aktima organa Federacije i kantona ne može se ograničavati nastupanje na tržištu, narušavati konkurencija, niti se mogu pojedini trgovci ili potrošači stavlјati u neravnotežan položaj na tržištu.

Iznimno od odredbe iz stava 1. ovog člana, ukoliko nastanu ili mogu nastati značajniji poremećaji na tržištu usljed elementarne nepogode, nestašice dobara neophodnih za potrebe odbrane, odnosno za potrebe privrede i snabdijevanja stanovništva u najmanje dva kantona, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) može propisati privremene mjere ograničavanja tržišta u skladu sa ovim Zakonom.

II - OBAVLJANJE I UVJETI ZA OBAVLJANJE TRGOVINE

Član 5.

Trgovina se obavlja kao trgovina na veliko i trgovina na malo.

Član 6.

Pod obavljanjem trgovine na veliko podrazumijeva se kupovina proizvoda i prodaja proizvoda u nepromijenjenom stanju sa stovarišta (skladišta i sl.) ili tranzitno, osim prodaje za gotovinska sredstva plaćanja drugom licu na osnovu njegove pisane narudžbenice i uz obavezno izdavanje fakture.

Trgovina na veliko poljoprivrednim proizvodima i stokom može se obavljati na otkupnim stanicama i otkupnim mjestima i stočnim pijacama.

Za obavljanje trgovine na veliko u tranzitu nije obavezno posjedovati skladište.

Za određenu vrstu robe može se utvrditi da se trgovina na veliko ne može obavljati u tranzitu.

Vrstu robe kojom se ne može obavljati trgovina na veliko u tranzitu utvrđuje Vlada FBiH na prijedlog federalnog ministra trgovine.

Član 7.

Trgovina na malo je kupovina robe radi daljnje prodaje krajnjim potrošačima.

Trgovina na malo obavlja se u prodajnim objektima (prodavaonicama i kioscima) i izvan njih, ako su za takav način prodaje ispunjeni uvjeti utvrđeni ovim Zakonom i drugim propisima.

Prodaja robe izvan prodavnice je prodaja robe na tržnicama na malo, prodaja na daljinu (putem štampanog materijala, pošte, telefona, elektronskih medija i sl.), prodaja izvan stalnih prodajnih prostora trgovca (od vrata do vrata, na pomoćnim stolovima, putem automata, pokretnih prodavnica i sl.).

Prodaja robe izvan prodavnice je i prigodna prodaja na sajmovima, izložbama i sličnim priredbama.

Prodaja robe na pomoćnim stolovima, kioscima, automatima, pokretnim prodavnicama i prigodna prodaja može se obavljati samo na mjestima koja svojim propisom odredi nadležni organ.

Član 8.

Poseban način obavljanja trgovine na veliko i malo je dražba (javno nadmetanje).

Dražba je organizirana prodaja robe najboljem ponuđaču na osnovu javne objave i javnog nadmetanja na određenom mjestu i u određeno vrijeme.

Dražba može biti stalna i povremena.

Uvjetie za organiziranje dražbe, vrstu robe koja se prodaje na dražbi, te način poslovanja i postupak prodaje putem dražbe propisuje Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na prijedlog federalnog ministra trgovine.

Član 9.

Trgovina na veliko i na malo obavlja se u prodajnom objektu ili drugom mjestu koje ispunjava propisane uvjete.

Federalni ministar trgovine propisat će uvjete u pogledu minimalne tehničke opremljenosti poslovnih prostora i stočnih pijaca u kojima se obavlja trgovina na veliko i na malo, kao i uvjete obavljanja trgovine izvan poslovnog prostora i utvrditi robe iz grupa i podgrupa roba koji se mogu prodavati u tim poslovnim prostorijama.

Uvjete o sanitarno-zdravstvenoj zaštiti, zaštiti na radu, zaštiti čovjekove okoline, te druge uvjete koji su potrebni za obavljanje trgovinske djelatnosti propisat će nadležna federalna ministarstva, svako u okviru svoje nadležnosti.

Nadležni općinski organ nakon pregleda objekta kod pravnog lica donosi rješenje o ispunjavanju uvjeta iz st. 2. i 3. ovog člana. Rad u prodajnom objektu može otpočeti tek ako je tim rješenjem utvrđeno da su ispunjeni minimalni uvjeti.

Općinski organ iz stava 4. ovog člana dužan je donijeti rješenje o ispunjavanju uvjeta u roku od 15 dana od dana prijema urednog zahtjeva.

Ako općinski organ ne donese rješenje u roku propisanom u stavu 5. ovog člana, rad u prodajnim objektima može početi.

Član 10.

Trgovinu na veliko i trgovinu na malo može obavljati trgovac sa svojstvom pravnog lica koji se bavi trgovinom na osnovu registracije i koji ispunjava uvjete utvrđene podzakonskim aktom iz člana 9. ovog Zakona.

Trgovinu na malo može obavljati i trgovac sa svojstvom fizičkog lica, ali samo u jednom prodajnom objektu (u daljnjem tekstu: trgovačka radnja).

Uposleni koji obavlja poslove trgovca iz stava 1. ovog člana treba imati najmanje III. stepen stručne spreme.

Trgovac može bez upisa u registar obavljati i druge poslove u manjem obimu koji služe uspješnom obavljanju trgovine, a uobičajeno se obavljaju uz ovu djelatnost kao što su poslovi utovara, prijevoza i istovara robe, poslovi dostavljanja robe kupcu i slično, a ne predstavljaju obavljanje tih poslova kao redovne djelatnosti.

Trgovac je dužan na svakom prodajnom objektu, kao i pri prodaji robe van prodavnice, istaknuti firmu na način kako je registrirana kod nadležnog organa.

Trgovac je dužan utvrditi i na podesan način učiniti kupcu dostupnim uvjete prodaje (cijena, način plaćanja i isporuka, bonifikacije i sl.) i pridržavati se tih uvjeta.

III - OSNIVANJE I PRESTANAK RADA TRGOVAČKE RADNJE

Član 11.

Trgovačka radnja osniva se izdavanjem rješenja kojim se odobrava osnivanje trgovačke radnje. Rješenje iz stava 1. ovog člana izdaje nadležni općinski organ (u daljnjem tekstu: nadležni organ).

Član 12.

Nadležni organ izdat će odobrenje za osnivanje trgovačke radnje licu koje ispunjava sljedeće uvjete:

1. da je državljanin Bosne i Hercegovine;
2. da je poslovno sposobno;
3. da posjeduje najmanje III. stepen stručne spreme;
4. da je zdravstveno sposobno, ako je za obavljanje trgovine na malo određenim proizvodima iz predmeta poslovanja trgovačke radnje zdravstvena sposobnost propisana kao poseban uvjet;
5. da ima u vlasništvu ili zakupu poslovni prostor koji ispunjava opće i posebne uvjete utvrđene podzakonskim aktima iz člana 9. ovog Zakona;
6. da nema zasnovan radni odnos;
7. da nema već osnovanu trgovačku radnju;
8. da mu pravomoćnom odlukom nije izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja ove djelatnosti;
9. da pruži dokaze da nema neizmirenih obaveza prema javnim prihodima;
10. da ispunjava i druge uvjete propisane zakonom ili drugim propisom.

Odobrenje za osnivanje trgovačke radnje može se izdati i licu koje ne ispunjava uvjet iz stava 1. tačka 3. ako uposli lice koja ispunjava taj uvjet.

Izuzetno od odredbe stava 1. tačka 1. ovog člana, strani državljanin može osnovati radnju pod uvjetom da ima radnu dozvolu i uz primjenu načela uzajamnosti.

Član 13.

Nadležni organ u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva izdat će rješenje o odobrenju za osnivanje trgovačke radnje ako su ispunjeni uvjeti iz člana 12. ovog Zakona, u suprotnom rješenjem će odbiti zahtjev.

Protiv rješenja iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba Federalnom ministarstvu trgovine.

Ako nadležni organ ne donese rješenje u roku iz stava 1. ovog člana, rad u prodajnim objektima može otpočeti.

Član 14.

Rješenje kojim se odobrava osnivanje trgovačke radnje po pravomoćnosti upisuje se u registar trgovačkih radnji.

Od dana upisa u registar trgovačkih radnji, trgovcu počinju teći prava i obaveze u skladu sa ovim i drugim zakonskim propisima.

Trgovac je dužan otpočeti sa obavljanjem trgovine u roku od šest mjeseci od dana izdavanja rješenja.

Rješenje o odobrenju za osnivanje trgovačke radnje ne može se prenijeti na drugo lice.

Član 15.

Rješenje o odobrenju za osnivanje trgovačke radnje sadrži i:

- lično ime, prezime, jedinstveni matični broj i adresu prebivališta podnosioca zahtjeva,
- vrstu trgovačke radnje odnosno maloprodajnog objekta,
- šifru odnosno naziv proizvoda koji su predmet poslovanja trgovačke radnje,
- poslovno sjedište i
- naziv trgovačke radnje.

Član 16.

Nadležni organ koji je donio rješenje o odobrenju osnivanja trgovačke radnje vodi registar trgovačkih radnji (u daljnjem tekstu: registar).

Federalni ministar trgovine propisuje sadržaj i način vođenja registra trgovačkih radnji.

Član 17.

Trgovačka radnja može otpočeti sa radom danom upisa u sudski registar.

O upisu u registar organ koji vodi registar obavjestit će nadležnu poreznu upravu, organ tržišne inspekcije i druge organe koji vrše nadzor u ovoj oblasti dostavljanjem pravosnažnog rješenja kojim se odobrava osnivanje trgovačke radnje.

Član 18.

Rješenje o odobrenju za osnivanje trgovačke radnje prestaje važiti odjavom, po sili zakona i u drugim slučajevima određenim zakonom.

Trgovac je dužan odjaviti trgovačku radnju pisanim putem nadležnom organu prije prestanka rada uz priloženi dokaz da nema neizmirenih obaveza prema javnim prihodima.

Prestanak sa radom trgovačke radnje utvrđuje se danom navedenim u odjavi, s tim da se obavljanje trgovačke djelatnosti ne može odjaviti unazad.

Ako u odjavi nije naznačen datum prestanka rada trgovačke radnje, prestanak se utvrđuje danom podnošenja zahtjeva za odjavu.

Rješenje o odobrenju za osnivanje trgovačke radnje prestaje važiti po sili zakona:

1. smrću imaoca radnje;
2. ako trgovac ne počne obavljati trgovinu na malo u roku od šest mjeseci od dana donošenja rješenja o odobrenju;
3. ako prestane ispunjavati bilo koji od uvjeta navedenih u članu 12. ovog Zakona;
4. ako je inspekcijskim nadzorom utvrđeno da nisu ispunjeni uvjeti propisani ovim Zakonom, propisima donesenim na osnovu ovog Zakona i drugim propisima, a utvrđeni nedostaci nisu otklonjeni u zadanom roku;
5. ako se naknadno utvrdi da je rješenje o odobrenju zasnovano na neistinitim podacima ili krivotvorenim dokazima.

Član 19.

O prestanku važenja rješenja u smislu člana 18. ovog Zakona nadležni organ donosi rješenje. Po konačnosti rješenja trgovačka radnja se briše iz registra.

O brisanju iz registra bit će obaviješteni: nadležna poreska uprava, tržišna inspekcija i drugi organi koji vrše nadzor ili vode službenu evidenciju u ovoj oblasti dostavljanjem konačnog rješenja.

Član 20.

Trgovac na malo dužan je utvrditi radno vrijeme prodajnog objekta.

Radno vrijeme i raspored dnevnog i sedmičnog radnog vremena prodajnih objekata, radno vrijeme u dane državnih praznika i neradnih dana u kojim je trgovac dužan poslovati, te radno vrijeme za tržnice, sajmove, izložbe i druge povremene načine obavljanja trgovine utvrđuje nadležni organ.

Trgovac je dužan na vidnom mjestu istaći radno vrijeme, te raspored dnevnog i sedmičnog radnog vremena, radno vrijeme u dane državnih praznika i neradnih dana, radno vrijeme povremenog načina obavljanja trgovine, te se pridržavati tog radnog vremena.

Član 21.

Trgovac je dužan da vodi evidencije utvrđene zakonom i drugim propisima.

U svakoj fazi prometa robu mora pratiti vjerodostojna dokumentacija iz koje se nedvosmisleno može utvrditi porijeklo i vlasništvo nad robom, s tim da robu u prijevozu mora pratiti: prijevoznica, faktura dobavljača ili otpremnica, otkupni blok koji treba da sadrži podatke o isporučiocu i mjestu utovara, naziv primaoca i mjesto istovara, a za uvezenu robu pod carinskim nadzorom jedinstvenu carinsku ispravu sa inofakturom koja se na zahtjev inspektora mora predložiti.

Trgovac na veliko dužan je u svakom skladištu, odnosno poslovnom prostoru držati i ažurno voditi trgovačku knjigu na veliko.

Trgovac na malo dužan je u svakom prodajnom objektu ili u svakom odjelu prodajnog objekta da drži i ažurno vodi trgovačku knjigu koja sadrži podatke o nabavci i prodaji robe i da osigura uvid u dokumentaciju na osnovu koje se vodi evidencija.

Evidencija o nabavci robe vodi se hronološki na osnovu računa, otpremnice, prijemnice i drugih dokumenata.

Evidencija o prodaji robe vodi se na osnovu računa o vrsti, količini i cijeni prodatih proizvoda, odnosno obavljenih usluga, a promet naplaćen u gotovinskim sredstvima plaćanja evidentira se preko trake registar-kase koji osigurava podatke o prodatoj robi.

Federalni ministar trgovine propisuje oblik, sadržaj i način vođenja trgovačke knjige na veliko i malo i trgovinskih usluga.

IV- OBAVLJANJE I UVJETI ZA PRUŽANJE TRGOVINSKIH USLUGA

Član 22.

Trgovinske usluge su djelatnosti kojima se uz naknadu podstiče obavljanje razmjene robe od proizvođača do krajnjeg potrošača.

Trgovinske usluge su: posredničke, zastupničke, komisije, frašizing, usluge uskladištenja, otpremanje i dopremanje robe (špedicija), kontrola kvaliteta i kvantiteta robe, marketing, tržnica na veliko, tržnica na malo, trgovinski centar, stočna pijaca, vašar, sajam i druge usluge uobičajene u trgovini.

Trgovac sa svojstvom pravnog lica može pružati sve trgovinske usluge iz stava 2. ovog člana.

Trgovac sa svojstvom fizičkog lica može pružati samo komisije i posredničke usluge.

Član 23.

Za pružanje pojedinih trgovinskih usluga trgovac je dužan osigurati minimalne tehničke uvjete u pogledu opremljenosti poslovnih prostora, uređaja i opreme, koje propisuje federalni ministar trgovine.

Član 24.

Posredničke usluge u trgovini su usluge posredovanja koje pruža posrednik u namjeri da nalogodavcu osigura vezu sa trećim licem koje bi sa nalogodavcem pregovaralo o zaključivanju određenog ugovora, uz naknadu ako taj ugovor bude zaključen.

Član 25.

Zastupničke usluge u trgovini su usluge zastupanja koje pruža zastupnik između nalogodavca i trećih lica uz naknadu, ali u ime i za račun nalogodavca.

Član 26.

Komisione usluge su usluge koje pruža komisionar u svoje ime i za račun komitenta kada vrši jedan ili više poslova nabavke ili prodaje koje mu povjeri komitent, uz naknadu.

Član 27.

Frašizing je poslovni odnos gdje jedna strana (davalac frašizinga) ustupa drugoj strani (primaocu frašizinga) pravo da u svom poslovanju koristi ime, proizvode i usluge, te proizvodno i poslovno iskustvo davaoca frašizinga. Davalac frašizinga obavezuje se da će primaocu frašizinga pružati potrebnu stručnu pomoć.

Član 28.

Usluge skladištenja su usluge koje pruža skladištar u pogledu smještaja i čuvanja određene robe, te preduzimanja potrebne ili ugovorene radnje radi njenog očuvanja u određenom stanju, te da je preda na zahtjev ostavodavca ili drugog ovlaštenog lica, uz naknadu.

Član 29.

Usluge otpremanja i dopremanja robe su usluge koje pruža otpremnik u svoje ime a za račun nalogodavca, zaključuje ugovor o utovaru, istovaru i prijevozu robe i druge ugovore potrebne za izvršenje otpreme i dopreme robe, kao i da obavi ostale uobičajene poslove i radnje, uz naknadu.

Član 30.

Usluge kontrole kvaliteta i kvantiteta robe i usluga su usluge koje pruža pravno lice koje je obavezno da stručno i nepristrasno obavi kontrolu kvaliteta i kvantiteta robe i usluga i izda certifikat o tome naručiocu kontrole, uz naknadu.

Član 31.

Marketing uslugama smatraju se usluge iz oblasti istraživanja tržišta i tržišnog komuniciranja (ekonomska propaganda, reklama, izložba i sl.), kao i druge marketing usluge koje se pružaju u ime i za račun komitenta.

Član 32.

Tržnica na veliko je posebno organizirano i uređeno mjesto na kojem se pružaju usluge prodaje i kupovine na veliko poljoprivredno-prehrambenih i drugih proizvoda iz registrirane djelatnosti radi daljnje prodaje i prerade.

Otkupne stanice i otkupna mjesta su posebno uređena i organizirana mjesta na kojima se od poljoprivrednih proizvođača i uzgajivača stoke otkupljuju poljoprivredni proizvodi i obilježena stoka.

Za obavljanje usluga tržnice na veliko, otkupnih stanica i otkupnih mjesta trgovac utvrđuje tržišni red kojim se bliže uređuju tržišna pravila za izlaganje robe, način prodaje i druga pravila za obavljanje trgovine.

Na tržišni red iz stava 3. ovog člana saglasnost daje nadležni općinski organ (u daljnjem tekstu: nadležni organ).

Trgovac i korisnici usluga tržnice na veliko, otkupne stanice i otkupnog mjesta dužni su se pridržavati utvrđenog tržišnog reda iz stava 4. ovog člana.

Član 33.

Uslugama tržnice na veliko smatraju se:

1. stavljanje na raspolaganje prostora za izlaganje i prodaju poljoprivredno-prehrambenih i drugih proizvoda;
2. uskladištenje poljoprivredno-prehrambenih i drugih proizvoda i korišćenje sredstva za manipulaciju tim proizvodima;
3. obavljanje prijevoza, otpreme i dopreme, kao i poslovi održavanja kvaliteta i kvantiteta uskladištenih proizvoda.

Član 34.

Tržnica na malo (pijaca) je organizirano i uređeno mjesto na kojem se na uobičajen način obavlja trgovina na malo poljoprivredno-prehrambenim proizvodima.

Ostala roba ne može se prodavati na tržnici na malo ukoliko nisu ispunjeni uvjeti propisani odgovarajući podzakonskim aktom.

Za pružanje usluga tržnice na malo (pijace) trgovac utvrđuje: tržišni red kojim se bliže uređuju tržišna pravila za prodaju robe, vrstu robe, način izlaganja robe, te prodaju, održavanje prostorija i opreme, uvjete za obavljanje trgovine u tržnici na malo i slično.

Na tržišni red iz prethodnog stava saglasnost daje nadležni organ.

Trgovac koji pruža usluge tržnice na malo (pijace) i korisnik usluga dužni su da se pridržavaju utvrđenog tržnog reda iz stava 3. ovog člana.

Član 35.

Tržnica na malo rabljenom tehničkom i ostalom rabljenom robom i rabljenim automobilima je uređeno i organizirano mjesto na kojem se obavlja trgovina na malo navedenim robama. Za pružanje usluga tržnice na malo rabljenom tehničkom i ostalom rabljenom robom i rabljenim automobilima, trgovac utvrđuje tržni red kojim se bliže uređuju tržna pravila za asortiman robe i uvjeta za obavljanje trgovine.

Na tržni red iz prethodnog stava saglasnost daje nadležni organ.

Trgovac koji se bavi organizacijom tržnice na malo robama iz stava 1. ovog člana odgovoran je za provođenje tržnog reda iz stava 2. ovog člana.

Član 36.

Trgovinski centar je posebno izgrađena ili u postojećem objektu uređena prostorna cjelina koja se sastoji od više pojedinačno opremljenih poslovnih prostora u kojima se obavlja trgovina na malo i pružaju trgovinske i druge usluge.

Za pružanje usluga trgovinskog centra, trgovac utvrđuje tržni red kojim se bliže uređuje poslovanje trgovinskog centra.

Na tržni red iz stava 2. ovog člana saglasnost daje nadležni organ.

Trgovac koji pruža usluge trgovinskog centra i korisnik usluga dužni su da se pridržavaju utvrđenog tržnog reda iz stava 2. ovog člana.

Član 37.

Stočna pijaca je posebno organizirano, uređeno i tehnički opremljeno mjesto na kojem se vrši trgovina obilježenom stokom.

Trgovina na stočnoj pijaci odvija se po pijačnom redu koji donosi trgovac.

Na pijačni red iz stava 2. ovog člana saglasnost daje nadležni organ.

Trgovac koji pruža usluge stočne pijace i korisnici usluga dužni su da se pridržavaju utvrđenog pijačnog reda iz stava 2. ovog člana.

Član 38.

Vašar je posebno jednokratno organiziran oblik usluge na kojem se na uobičajen način vrši prigodna prodaja poljoprivrednih i drugih proizvoda.

Trgovina na vašaru odvija se po vašarskom redu i pod uvjetima i u terminima koje propiše nadležni organ.

Član 39.

Sajam je mjesto gdje izlagači i posjetioci neposrednim kontaktima međusobno razmjenjuju informacije o prednostima i unapređenjima proizvoda i usluga u cilju prodaje.

Sajam priređuje trgovac koji je registriran za obavljanje tih poslova.

V - ZAŠTITA POTROŠAČA

Član 40.

Na sva pitanja u vezi sa zaštitom potrošača i obavezama i odgovornostima trgovaca u oblasti trgovine na veliko, trgovine na malo i pružanje trgovinskih usluga koja nisu regulirana ovim Zakonom, primjenjivat će se odgovarajuće odredbe Zakona o zaštiti potrošača («Službeni glasnik BiH», br. 17/02).

VI - NARUŠAVANJE KONKURENCIJE

Član 41.

Konkurencija na tržištu narušava se monopolističkim djelovanjem, nelojalnom konkurencijom, špekulacijom i ograničavanjem tržišta.

1. Monopolističko djelovanje

Član 42.

Monopolističko djelovanje obuhvaća monopolističko sporazumijevanje i monopolističko ponašanje.

Monopolističko sporazumijevanje je odnos između dva ili više trgovaca o uvjetima poslovanja koji je usmjeren na narušavanje ili sprečavanje slobodne konkurencije, a kojim se jedan ili više trgovaca dovodi ili može dovesti u povlašćeni položaj u odnosu na druge trgovce ili potrošače. Pod monopolističkim ponašanjem podrazumijevaju se zloupotreba dominantnog položaja na tržištu i radnje usmjerene na stvaranje i korišćenje monopolističkog položaja.

Član 43.

Pod monopolističkim sporazumijevanjem iz člana 41. stav 2. ovog Zakona podrazumijeva se naročito:

1. podjela tržišta u pogledu kupovine ili prodaje robe;
2. obaveza prodavca da određenu robu neće prodati drugom kupcu, ili kojim se kupac obavezuje da će kupljenu robu prodati samo na određenom tržištu ili određenom kupcu;
3. utvrđivanje cijena i uvjeta prodaje robe iste vrste;
4. ograničavanje obima proizvodnje;
5. zatvaranje tržišta radi isključenja drugih trgovaca sa tržišta;
6. uskraćivanje prodaje ili prodaja robe, odnosno kupovina robe protivno dobrim poslovnim običajima.

Član 44.

Ne smatra se monopolističkim sporazumijevanjem kada dva ili više trgovaca zajednički: razmjenjuju iskustva i studije, istražuju tržište, pripremaju i realiziraju istraživačko-razvojne projekte, koriste opremu za proizvodnju, transport i skladištenje, servisiranje, reklamu, propagandu i drugo.

Član 45.

Radnjama usmjerenim na stvaranje i korišćenje monopolističkog položaja iz člana 41. stav 3. ovog Zakona podrazumijeva se naročito:

1. korišćenje posebnih pogodnosti pri uvozu robe (oslobađanje ili smanjivanje uvoznih dažbina) uz uvećanje troškova trgovine iznad stvarnih radi sticanja protupravne imovinske koristi,
2. kupovina robe iz uvoza po cijeni višoj od tržišne cijene.

Član 46.

Zloupotreba monopolističkog ili vladajućeg položaja trgovca na tržištu nastaje:

1. namjernim, direktnim ili indirektnim utvrđivanjem vrlo visokih cijena ili privremeno niskih cijena ispod cijena koštanja s ciljem preuzimanja ili zadržavanja vladajućeg ili monopolističkog položaja;
2. diobom tržišta po područjima ili vrstama robe ili po grupama kupaca;
3. primjenom različitih uvjeta za istu ili odgovarajuću vrstu poslova različitim trgovcima čime se dovode u nepovoljan natjecateljski položaj na tržištu;
4. nametanjem neuobičajenih uvjeta kompenzacije i plaćanja robe i usluga kojima se ostvaruju pogodnosti i povlašćeni položaj samo za odabranog trgovca;
5. obustavljanjem ili smanjenjem obima proizvodnje, prodaje i kupovine na štetu potrošača;
6. uzdržavanjem od prodaje robe ili usluga i stvaranjem zaliha radi povećanja cijena;
7. ograničavanjem tehnološkog razvoja i ulaganja;
8. sklapanjem ugovora pod uvjetima da drugi učesnik prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili po trgovačkim običajima nisu u vezi sa predmetom ugovora;
9. ostalim radnjama kojima se narušava ili sprječava slobodno natjecanje na tržištu koristeći vladajući položaj.

2. Nelojalna konkurencija

Član 47.

Nelojalna konkurencija je radnja trgovca koja je protivna dobrim poslovnim običajima i zakonima kojima se nanosi ili može nanijeti šteta drugom trgovcu, drugom pravnom licu i potrošaču.

Član 48.

Pod nelojalnom konkurencijom iz člana 46. ovog Zakona podrazumijeva se naročito:

1. reklamiranje, oglašavanje ili nuđenje robe navođenjem podataka ili upotrebom izraza kojim se stvara ili se može stvoriti zabuna na tržištu čime se određeni trgovac dovodi ili se može dovesti u povoljniji položaj;
2. davanje podataka o drugom trgovcu koji mogu biti štetni po ugled ili poslovanje tog trgovca;
3. prodaja robe sa oznakom ili podacima koji stvaraju ili mogu stvoriti zabunu u pogledu porijekla, načina proizvodnje, količine, kvaliteta ili drugih svojstava robe;
4. prikrivanje mana robe ili dovođenje, na drugi način, kupca u zabludu;
5. preduzimanje radnji usmjerenih na raskidanje poslovnog odnosa između drugih trgovaca ili radi sprječavanja, odnosno otežavanja zasnivanja takvog poslovnog odnosa;
6. neopravdano neizvršavanje ili jednostrano raskidanje ugovora o kupovini i prodaji robe ili drugog trgovinskog ugovora zbog zaključenja istog ili sličnog ugovora sa drugim, čime se nanosi ili može nanijeti šteta saugovaraču;
7. oglašavanje prividne rasprodaje ili prividnog sniženja cijena robe ili obavljanje drugih sličnih radnji koje dovode ili mogu dovesti potrošača u zabludu u pogledu cijena;
8. neovlašćena upotreba tuđeg imena, firme, žiga, oznake ili drugog spoljnog obilježja ako se time stvara ili može stvoriti zabuna na tržištu;
9. davanju ovlaštenja drugom trgovcu da može koristiti njegova vanjska obilježja ako se time stvara ili može stvoriti zabuna na tržištu;
10. neovlašćeno korišćenje usluga trgovačkog putnika, trgovinskog predstavnika ili zastupnika drugog preduzeća.

2. Špekulacija

Član 49.

Špekulacija je korišćenje stanja na tržištu nastalog poremećajima u snabdijevanju ili nezakonito povećanje cijena radi sticanja protupravne imovinske koristi.

Špekulacija je, u skladu sa stavom 1. ovog člana, naročito:

1. prikrivanje robe, ograničavanje ili obustavljanje prodaje robe i druge radnje kojima se prouzrokuje poremećaj na tržištu;
2. uvjetovanje kupovine jedne robe kupovinom druge robe ili na drugi način uvjetovanje kupovine i prodaje robe;
3. prodaja robe na način i pod uvjetima kojima se kupcima otežava ili onemogućava kupovina robe;
4. zaključivanje fiktivnih ugovora o kupovini i prodaji robe ili drugim poslovima trgovine;
5. neugovaranje roka isporuke ili isporuka robe poslije ugovorenog roka po cijeni višoj od cijene koja je važila na dan isporuke robe utvrđen ugovorom.

4. Ograničavanje tržišta

Član 50.

Ograničavanjem tržišta smatraju se opći ili pojedinačni akti i radnje nadležnog organa, trgovca ili drugog pravnog lica kojima se protivno Ustavu i ovom Zakonu ograničava slobodna razmjena robe i slobodno nastupanje na tržištu ili na drugi način narušava konkurencija.

Član 51.

Aktima i radnjama iz člana 49. ovog Zakona smatraju se akti i radnje kojima se trgovac dovodi u neravnopravan položaj tako što mu se onemogućava širenje prodajne mreže, prodaja robe ili se prisiljava na prodaju koja nije u skladu sa njegovom poslovnom politikom.

VII - MJERE PRIVREMENOG OGRANIČENJA TRŽIŠTA

Član 52.

Privremene mjere ograničavanja tržišta iz člana 4. stav 2. ovog Zakona Vlada Federacije BiH može propisati samo ako se značajniji poremećaji na tržištu ne mogu otkloniti mjerama ekonomske politike.

Član 53.

Posebnim propisom iz člana 51. ovog Zakona Vlada Federacije BiH će propisati:

- zabranu trgovine određenih proizvoda, sirovina i repromaterijala,
- određivanje posebnih uvjeta za trgovinu pojedinim proizvodima (kupovina po odobrenju, kartice i sl.),
- obavezu određenim trgovcima da stave na tržište određene vrste i količine pojedinih proizvoda, odnosno da ih isporuče određenim korisnicima po propisanom redoslijedu, kao i
- obavezu određenim trgovcima da formiraju i drže u rezervi određene vrste i količine proizvoda za potrebe robnih rezervi.

Mjere iz stava 1. ovog člana mogu trajati dok traju okolnosti iz člana 4. stav 2. Zakona, ali ne duže od šest mjeseci.

VIII - NADZOR

Član 54.

Upravni nadzor nad provođenjem ovog Zakona i propisa donesenih na osnovu ovog Zakona vrši Federalno ministarstvo trgovine.

Inspeksijski nadzor vrši nadležna tržišna inspekcija i drugi inspeksijski organi u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim posebnim zakonima.

Član 55.

Ako nadležni tržišni inspektor prilikom nadzora utvrdi da se djelatnost trgovine obavlja:

- bez registracije ili mimo registracije,
- bez odobrenja izdatog od nadležnog organa,
- bez rješenja nadležnog organa kojim se utvrđuje da prostor udovoljava tehničkim i drugim uvjetima za obavljanje te djelatnosti, rješenjem će zabraniti obavljanje trgovine do otklanjanja nepravilnosti utvrđenih nalazom inspektora.

Žalba protiv rješenja ne odlaže izvršenje rješenja.

Ukoliko pravna i fizička lica i poslije zabrane nastave obavljati trgovinu, nakon što je rješenje o

zabrani postalo izvršno, tržišni inspektor donijet će zaključak o dozvoli izvršenja po službenoj dužnosti.

Tržišni inspektor će privremeno do okončanja prekršajnog postupka oduzeti robu licima iz stava 1. ovog člana, kao i licima koja, u smislu ovog Zakona, nemaju status trgovca.

Član 56.

Ako su poslovni prostori, uređaji i oprema namijenjeni za obavljanje trgovine i vršenje usluga prestali ispunjavati propisane minimalne tehničke uvjete, kao i uvjete tehničke opremljenosti, tržišni inspektor donijet će rješenje kojim će odrediti rok do kojeg se nedostaci moraju otkloniti.

Ako se nedostaci iz stava 1. ovog člana ne otklone u određenom roku, tržišni inspektor donijet će rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti, o zatvaranju prostora, odnosno o zabrani upotrebe uređaja i opreme.

U slučaju teže povrede higijensko-sanitarnih, zdravstvenih i tehničkih uvjeta zbog kojih mogu nastati teže posljedice po zdravlje i život ljudi i stoke, nadležni inspektor će donijeti rješenje kojim će odmah zabraniti obavljanje te djelatnosti dok se utvrđeni nedostaci ne otklone.

Žalba protiv rješenja iz stava 2. i 3. ovog člana ne odlaže izvršenje rješenja.

Član 57.

Ako nadležni tržišni inspektor prilikom nadzora uoči da roba u prometu ne odgovara propisanom kvalitetu, uzet će njen uzorak na analizu a rješenjem će:

- privremeno staviti robu van prometa dok se ne deklarirše u slučaju kad utvrdi da je roba odgovarajućeg sastava, a nije propisno deklarirana,
- staviti van prometa robu za koju je laboratorijskom analizom utvrđeno da po sastavu ne odgovara propisanom kvalitetu i naložiti njeno uništenje.

Federalni ministar trgovine propisat će način stavljanja robe van prometa i njeno uništenje.

Član 58.

Ako trgovac ne postupa u skladu sa članom 21. st.1., 3. i 4. i člana 12. stav 2. ovog Zakona, tržišni inspektor će rješenjem privremeno zabraniti obavljanje djelatnosti dok se nedostaci u tom poslovnom objektu ne otklone.

Žalba ne odlaže izvršenje rješenja.

Član 59.

Ako trgovac ili drugo lice koje u smislu ovog Zakona nema status trgovca ne postupa u skladu sa članom 21. stav 2. ovog Zakona, tržišni inspektor će privremeno oduzeti robu do okončanja sudskog ili prekršajnog postupka o čemu izdaje odgovarajuću potvrdu.

Član 60.

Ako tržišni inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora utvrdi postojanje monopolističkog sporazumijevanja, nelojalne konkurencije, špekulacije i ograničenja tržišta utvrđenog ovim

Zakonom, odnosno postojanje povreda Zakona o konkurenciji («Službeni glasnik BiH», br. 31/01), dužan je podnijeti prijavu Uredu za konkurenciju i zaštitu potrošača (u daljnjem tekstu: UKZP).

IX - KAZNENE ODREDBE

Član 61.

Novčanom kaznom od 2.000,00 KM do 20.000,00 KM kaznit će se za prekršaj trgovac ako:

1. ne drži i ne vodi ažurno trgovačku knjigu i druge evidencije (član 21. st. 1., 3. i 4.);
2. obavlja trgovinu bez registracije ili mimo registracije ili bez odobrenja nadležnog organa ili bez rješenja o ispunjavanju minimalnih tehničkih uvjeta (član 9. st. 4., čl. 10. st.1., čl. 12. i čl. 13.);
3. prodaje robu koja ne odgovara propisanom kvalitetu (član 56. st. 1. tač. 1. i 2.);
4. na tržnici na malo prodaje robu visoke tarife (član 34. stav 2.).

Za radnje iz stava 1. ovog člana kaznit će se za prekršaj i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 200,00 KM do 2.000,00 KM.

Novčanom kaznom u iznosu od 100,00 KM do 1.000,00 KM kaznit će se i lice koje u smislu ovog Zakona nema svojstvo trgovca ako obavlja trgovinu bez odobrenja nadležnog organa.

Uz novačnu kaznu za prekršaj iz stava 1. tačka 1. ovog člana može se izreći zaštitna mjera oduzimanja predmeta - robe koja se nalazi u prodaji, a nije evidentirana u trgovačkoj knjizi. Ista mjera se može izreći uz novačnu kaznu za prekršaj iz stava 1. tač. 2., 3. i 4. ovog člana.

Član 62.

Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj trgovac:

- ako u svakoj fazi prometa za robu ne posjeduje vjerodostojnu dokumentaciju i na zahtjev inspektora je ne predoči (član 21. stav.2).

Novčanom kaznom od 100,00 KM do 1.000,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i lice koje u smislu ovog Zakona nema svojstvo trgovca.

Uz novačnu kaznu za prekršaj iz stava 1. ovog člana može se izreći zaštitna mjera oduzimanja robe.

Član 63.

Novčanom kaznom od 500,00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj trgovac ako:

1. ne ispunjava minimalne tehničke i druge uvjete propisane za obavljanje trgovine i trgovinskih usluga (čl. 9. i 23.);
2. na prodajnom objektu ne istakne firmu (član 10. stav 5.);
3. ne utvrdi i ne učini dostupnim uvjete poslovanja (član 10. stav 6.);
4. ne istakne i ne pridržava se utvrđenog radnog vremena (član 20.);
5. ne ustanovi tržni, odnosno pijačni red i ne pridržava se tog reda i sajamskih rokova (čl. 31., 33., 34., 35., 36. i 37.).

Za radnju iz stava 1. ovog člana kaznit će se za prekršaj i odgovorno lice u iznosu od 100,00 KM do 1.000,00 KM.

X- PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 64.

Federalni ministar trgovine donijet će propise na osnovu ovlašćenja iz ovog Zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Trgovci su dužni uskladiti rad i poslovanje u skladu sa ovim Zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu propisa iz stava 1. ovog člana.

Član 65.

Do donošenja propisa na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primjenjivat će se važeći propisi.

Član 66.

Postupci koji su pokrenuti prije stupanja na snagu ovog Zakona dovršit će se u skladu sa propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 67.

Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje da važi Zakon o trgovini («Službene novine Federacije BiH», br. 2/95 i 19/96).

Član 68.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u «Službenim novinama Federacije BiH».